

sötétlik a soha meg nem bánt, sötét pogány konoksággal vállalt és védett bűn, a férjgyilkosság. Drámai ellentét, csak az a baj, hogy a két lélek soká kerül egymással szembe. Kerülgetik egymást, a cselekmény nehezen indul, helyesebben vérbeli bonyodalom helyett inkább pillanatfelvételeket, mozaikképeket kapunk a falu életéről, típusairól, szociális és erkölcsi bajairól. Amit az író tulajdonképpen háttérnek szánt, túlságosan szétterül a regényben. Sok a kitérő, betoldás és mellézköngye, míg eljutunk a két lélek döntő szembekeverüléséig. Voltakép két ága van így a cselekménynek: egy szétterülőbb, korszerű falukutatósi, falumentési gondolatokkal, tervekkel és tettekkel megtűzdelt ága, és egy kétségkívül drámaibb, megformáltabb ága, a káplán és a gyilkos asszony viaskodása, de a két ág nem igen olvad egybe, mert nem is olvadhat, hiszen Majorosné nem „szociális helyzete” miatt sodródott bűnbe, nem azok miatt a bajok miatt tehát, melyek a káplánt, mint annyi jószándékú embert, falumentésre, parasztlumentésre, „ingerlik”. Majorosné baja végeredményben lelki baj, egyéni baj — és ép ezért szeretnünk volna, ha elmélyítettebb lélekrajzot és jobban összemarkolt cselekményt kaptunk volna.

Mégis el kell ismernünk, hogy a regény fontos állomást jelent sok szociális szándékú írásunk között, nem csak azért, mert szerzője higgadtan, okosan és tárgyilagosan ír, hanem mert a falu bajainak végső okát a lélek konokságában és erkölcsi érzéketlenségében látja. Ezer mentsége lehet a parasztnak arra, hogy „olyan, amilyen”, de akik csak a mentségek és magyarázó okok összekeverésével törődnek és nem loholnak a lelkekben a hit tiszta el-

szántsága, az életet Isten örök erkölcsi törvényeihez visszatérítő erkölcsi szándék, azok lehetnek ugyan jó falukutatók, de sohasem lesznek megmentői és megváltói a falunak. Kerékgyártó Jánosnak volt bátorsága arra, hogy a lélek emberét tegye meg a falumentés igazi hőséne és a regényt már csak ezért a bátorságáért és úttörő elszántságáért is ajánlani és terjeszteni kell.

VAJTAI ISTVÁN

Dr. Révy Kornél: Magyar breviárium. Budapest, 1942. 8°. 466 l. Kókai-kiadás.

A könyv címéről azt hinnők, hogy valami egészen érdekes, különleges dolgot veszünk a kezünkbe. És milyen csalódás! Hiszen ez a Magyar breviárium csak szürke és ügyetlen antológia, mely ismert és ismeretlen költők verseit nem a megszokott módon, hanem — meghitt beszélgetésre hívva az olvasókat egy-egy estére — „az irodalomtörténet történeti, okozati összefüggéseiben szemléli”.

Tizenegy estén át lehet olvasni „családi tűzhelynél” a természet-ről, az emberről, a hozzáillő társ-ról, a küzdelemről, a borról stb. stb.

Az írókról és költőkről is kapunk rövid ismertetést, illetve jellemzést, legtöbbször nem a legszerencsésebb formában; Petőfi „színesz, lapszerkesztő és katona. Forгатagos és hányatott életét mint a szabadságharc hőse fejezi be”; Tóth Árpád „Baudelaire leg-szebb magyar tolmácsa” stb.

A legmeglepőbb az, hogy míg Sántha György(?) hét verssel szerepel a kötetben, Kosztolányi Dezsőnek, Szabó Lőrincnek, Sík Sándornak nem jutott hely. Pedig a címe: Magyar breviárium.

MADÁCSY LÁSZLÓ